

Riktlinjer för disputation vid Stockholms konstnärliga högskola

Dessa riktlinjer är fastställda av Nämnden för utbildning och forskning (NUF) den 11 december 2018 och senast reviderad den 14 december 2020. Giltig från 15 december 2020.

Gemensamma styrdokument för konstnärlig utbildning på forskarnivå som reglerar disputation

Föreskrifter för konstnärlig utbildning på forskarnivå rörande disputation finns i Högskoleförordningen (HF), kap. 6, § 33, 34, 35.

Lokala föreskrifter om konstnärlig utbildning på forskarnivå finns i gemensamma styrdokument för Stockholms konstnärliga högskola.

De lokala styrdokument som dessa riktlinjer refererar till är (den förkortning som hädanefter används anges inom parentes):

Arbetsordning Stockholms konstnärliga högskola (Arbetsordning).

Allmän studieplan för utbildning på forskarnivå i performativa och mediala praktiker (Allmän studieplan).

Riktlinjer för offentliggörande och arkivering av det dokumenterande konstnärliga forskningsprojektet (doktorsavhandlingen) vid SKH (Riktlinjer för offentliggörande och arkivering).

Högskoleförordningen

Högskoleförordningen föreskriver följande:

33 § Av examensbeskrivningen för doktorsexamen och konstnärlig doktorsexamen framgår att det för dessa examina krävs bland annat en godkänd doktorsavhandling.

Doktorsavhandlingen ska ha försvarats muntligen vid en offentlig disputation. Vid disputationen ska det finnas en opponenter. (SFS 2010:1064)

34 § Vid betygssättning av doktorsavhandlingen ska minst en person delta som inte är verksam vid den högskola där doktoranden examineras. (SFS 2010:1064)

35 § Högskolan får meddela föreskrifter om det betygssystem som ska användas och om disputationen och betygssättningen i övrigt. (SFS 2010:1064)

Bilaga 2 För konstnärlig doktorsexamen ska doktoranden ha fått ett dokumenterat konstnärligt forskningsprojekt (doktorsavhandling) om minst 120 högskolepoäng godkänt.

SKH:s föreskrifter

Enligt Arbetsordning ska Nämnden för utbildning och forskning (NUF) besluta om utseende av opponent och betygsnämnd inför disputation.

Enligt Allmän studieplan i performativa och mediala praktiker gäller följande:

- Samtliga utbildningsmoment ska vara fullföljda och godkända före disputation, om inte särskilda omständigheter föreligger. Ämnesansvarig för forskarutbildningen godkänner när utbildningen är klar, och att doktoranden kan gå till disputation.
- NUF godkänner att det dokumenterade konstnärliga forskningsprojektet får läggas fram för disputation enligt plan för offentliggörande och arkivering samt förslag till disputationsdatum, plats, opponent, betygsnämnd och ordförande.
- Det konstnärliga forskningsprojektet, som består av konstnärliga resultat (framförda eller dokumenterade) och dokumentation avsedd för arkivering, ska offentliggöras senast 4 veckor före disputation.
- Disputationen ska äga rum under terminstid och på plats som bestäms av NUF.
- Disputationen ska ledas av en ordförande.
- Det dokumenterade konstnärliga forskningsprojektet (doktorsavhandlingen) ska bedömas av en betygsnämnd som ska utses av NUF särskild för varje disputation. Betygsnämnden ska bestå av tre ledamöter med relevant ämneskompetens, varav minst en, ska vara verksam utanför lärosätet.
- Opponenten har rätt att vara närvarande vid sammanträde med betygsnämnden och delta i överläggningarna men inte i beslutet. Detsamma gäller för handledarna.
- Det dokumenterade konstnärliga forskningsprojektet ska bedömas med något av betygen Godkänd eller Underkänd.

Enligt Riktlinjer för offentliggörande och arkivering av det dokumenterade konstnärliga forskningsprojektet (doktorsavhandlingen) gäller följande:

- Offentliggörandet av det dokumenterade konstnärliga forskningsprojektet (doktorsavhandlingen) ska ske minst fyra veckor före disputation. Offentliggörandet innebär att det dokumenterade konstnärliga forskningsprojektet läggs fram inför allmänheten, opponent samt betygsnämnd.

Det dokumenterade konstnärliga forskningsprojektet (doktorsavhandlingen) omtalas härnäst som doktorandprojektet.

Generellt om ansvar

- Forskningscentrum (vicerektor för forskning) har det övergripande ansvaret för disputationens praktiska planering och genomförande. Forskningscentrum ska i samråd med doktoranden, och ordförande planera disputationen enligt fastställda riktlinjer. Forskningscentrum anställer opponent och andra medverkande.
- *Vicerektor för forskning* ansvarar för att opponenten och betygsnämnden känner till ramarna för disputationen och dess genomförande såsom riktlinjer, rutiner,

studieplan, kriterier, språk etc. Vicerektors ansvar kan delegeras till *ämnesansvarig för forskarutbildningen*.

- *Ämnesansvarig för forskarutbildningen* har ansvaret för utbildningsaspekten och föreslår i samråd med huvudhandledare, opponent och betygsnämnd i samband med disputation. I de fall där ämnesansvarig för forskarutbildningen är handledare för doktoranden, övertar vicerektor för forskning, dennes uppgifter.
- *Forskarutbildningssamordnare* ansvarar för att seminariekoordinator, huvudhandledare och doktorand känner till ramarna för disputationens genomförande såsom rutiner, riktlinjer, studieplan etc. och stödjer vicerektor för forskning i planering av arrangemanget.
- *Handläggare för forskarutbildningen* samordnar ansökan till NUF samt stödjer seminariekoordinatormed uppgifter om projektnummer, underlag etc.
- *Seminariekoordinatorm* ansvarar för stöd med planering och genomförande av disputationen.
- *Doktoranden* ska förse ordförande med material till opponent och betygsnämnd.
- Doktorandens *huvudhandledare* ska tillfråga opponent och betygsnämnd i samråd med *ämnesansvarig för forskarutbildningen*.
- *Forskningscentrums tekniske samordnare* samordnar tekniska resurser och ansvarar för tekniskt stöd vid genomförandet samt säkerställer att det sker enligt gällande regelverk och säkerhetsföreskrifter. I de fall doktoranden behöver extra teknik finansieras det av doktorandens budget.
- *Kommunikationsavdelningen* ansvarar för disputationens externa marknadsföring.

Generellt om disputation

För att ett doktorandprojekt ska kunna gå till disputation, måste det ha granskats vid ett slutseminarium.

En plan för offentliggörande och arkivering av det dokumenterade konstnärliga forskningsprojektet (doktorsavhandlingen) ska ingå i det material som granskas vid slutseminariet cirka sex månader innan projektets offentliggörande, samt i ansökan om att få gå till disputation. Ämnesansvarig, huvudhandledare och vicerektor godkänner planen i samband med slutseminariet.

Om en doktorand vill lägga fram sitt projekt för disputation efter skriftlig avrådan och får sitt arbete underkänt, betalar doktoranden själv alla kostnader i samband med disputationen, utöver arvoden, resor och boende för opponent och betygsnämnd.

Tid och plats

Som regel äger disputationen rum på SKH, men undantag kan göras av särskilda skäl. Det får inte genomföras mer än en disputation vid samma tidpunkt vid SKH. Disputationen ska i normalfallet ske inom höst- eller vårtermin men om särskilda skäl föreligger får disputation ske under annan tid. Lokalen där disputationsakten äger rum bör rymma en publik på minst 70 personer, i och med att disputationen är offentlig.

Disputationen har ingen fastställd sluttid, eftersom betygsnämnden ska ha möjlighet att ställa de frågor de anser nödvändiga. Disputationen ska alltid ske med alla inblandade närvarande i rummet.

Språk

Disputationen hålls på engelska, svenska, eller eventuellt ett annat skandinaviskt språk.

När betygsnämnd och opponent tillfrågas bör de också få information om vilket språk som ska användas under disputationen.

Inför disputation

Ansökan om disputation

Doktoranden ansvarar för att ansöka om disputation till NUF, tidigast efter granskningen i samband med slutseminariet. Doktoranden ansöker i samråd med handledare i god tid, allra senast så att beslut kan ske på ordinarie möte senast tre månader före föreslaget disputationsdatum.

Ansökan ska innehålla följande dokument:

- Ansökan från doktorand på särskild blankett där tid och plats för disputationen framgår.
- Tillrådan från ämnesansvarig för forskarutbildningen att doktoranden kan gå till disputation.
- En plan för offentliggörande och arkivering av doktorandprojektet ska bifogas. Ämnesansvarig, huvudhandledare och vicerektor för forskning ska ha godkänt planen.

Ansökan skickas till handläggare för forskarutbildningen.

Förslag om ordförande, opponent och betygsnämnd

Ämnesansvarig för forskarutbildningen skickar förslag till NUF om ordförande, opponent och betygsnämnd för disputationen. Förslaget tas fram av huvudhandledare i samråd med ämnesansvarig. Det ska föreslås:

- ordförande för disputationen
- opponent
- tre ledamöter i betygsnämnden
- en reserv i betygsnämnden.

Förslaget ska innehålla en skriftlig motivering av den föreslagna sammansättningen. Förslaget skickas tillsammans med CV för opponent, ledamöter och reserv i betygsnämnden. Vid sammansättningen av opponent och ledamöter i betygsnämnd bör det tas hänsyn till eventuellt jäv och jämn könsfördelning. Om inte det är möjligt, ska anledningarna motiveras skriftligen. Doktoranden ska underrättas om förslagets innehåll innan detta skickas till NUF.

Handläggare för forskarutbildningen samordnar doktorandens ansökan med förslag från ämnesansvarig för forskarutbildningen, och vidareförmedlar den till NUF.

Offentliggörande

Det dokumenterade konstnärliga forskningsprojektet (doktorsavhandlingen) inkluderar konstnärliga processer som leder till ett eller flera offentligt tillgängliga konstnärliga resultat. Det ingår också arkiverad dokumentation av det konstnärliga forskningsprojektet där ytterligare konstnärliga resultat som uppstått genom processen, samt reflektion, metod, kontext eller andra aspekter av den konstnärliga forskningen, framträder.

Offentliggörandet ska ske minst fyra veckor före disputationen. Offentliggörandet innebär att konstnärliga resultat och dokumentation läggs fram inför allmänheten. Opponent samt betygsnämnd mottar materialet samtidigt.

Information om disputation (tid, plats, opponent, handledare) ska ingå i offentliggörandet.

SKH ska informera om disputationen via hemsidan, pressmeddelande och andra relevanta kommunikationskanaler. Informationen och materialet ska vara offentligt tillgängligt under alla fyra veckorna.

Det dokumenterade konstnärliga forskningsprojektet (doktorsavhandlingen) måste publiceras som *Open Access* där det är relevant och om inga hinder för publicering föreligger. Mindre delar av dokumentationen (t.ex. foto eller film) kan undantagsvis distribueras direkt till opponent och betygsnämnd, om detta är av intresse för förståelsen av arbetsprocessen som leder fram till doktorandprojektet. I så fall bör detta diskuteras med doktorandens huvudhandledare, beskrivas i planen för offentliggörande och beslutas av ämnesansvarig för forskarutbildningen.

De medverkande och deras uppgifter

Prefekt

Prefekt hälsar välkommen och presenterar SKH och institutionen.

Vicerektor för forskning

Vicerektor för forskning ansvarar för disputationens praktiska genomförande.

Vicerektor för forskning ansvarar för att ordförande, opponent och betygsnämnd känner till ramarna för själva examineringen såsom Allmän studieplan och att disputationen följer riktlinjerna. Vicerektor för forskning kan delegera ansvar till ämnesansvarig för forskarutbildningen.

I detta ansvar ingår att:

- Informera prefekt, ordförande, opponent och betygsnämndens ledamöter om deras roller och ansvar inför och under disputation.
- Informera ordförande, opponent och betygsnämndens ledamöter om den Allmänna studieplanen för forskarutbildningen, och kriterier för bedömning.

Ämnesansvarig for forskarutbildningen

Det är ämnesansvarig for forskarutbildningen som ansvarar för att ordförande, opponent och betygsnämnd känner till riktlinjer och rutiner samt att ordförande känner till doktorandens plan för offentliggörande och arkivering.

I detta ansvar ingår att:

- Efter NUF:s utseende av ordförande, opponent och betygsnämnd kalla dessa till ett möte där bedömningsprocessen och doktorandens plan presenteras och diskuteras.

Ordförande

Disputationen leds av en ordförande som representerar lärosätet. Ordföranden har en samordnande roll inför arrangerandet av disputationen, är värd för disputationsakten och ansvarar för att disputationen följer riktlinjerna.

I detta ansvar ingår att:

- Delge betygsnämnden och opponenten det dokumenterade konstnärliga forskningsprojektet (doktorsavhandlingen) som ska examineras, när det är offentliggjort.
- Informera opponent och betygsnämndens ledamöter om disputationens program och praktiska genomförande, deras roller och ansvar inför och under disputation.
- Fungera som institutionens representant och kontaktperson gentemot ledamöterna.
- Förmedla kontakt mellan betygsnämnden och huvudhandledaren vid frågor angående doktorandprojektet.
- Senast en vecka före disputationen kontrollera med betygsnämnden att inga hinder för disputation har uppkommit
- Omedelbart kontakta ämnesansvarig-for forskarutbildningen om hinder för disputation uppkommit.
- Ge instruktion till betygsnämnden kring hur betygssammanträdet ska genomföras (se "Betygsnämndens sammanträde och betygsättning").
- Leda publiken genom genomförandet av disputationen. Ordförande har möjlighet att avbryta om någon uppträder störande. Ordföranden kan också lägga in en paus i disputationen om det anses behövas.
- Om företeelser uppstår som påkallar behov av att avbryta disputationen eller på annat sätt allvarligt påverkar disputationens genomförande, fatta beslut om att avbryta disputationen.
- Om sådant beslut fattats, ska ordförande omedelbart kontakta ämnesansvarig for forskarutbildningen som fattar beslut om vidare åtgärder.

Ordföranden bör vara en professor vid lärosätet med erfarenhet av forskning. Ordföranden bör inte ha varit doktorandens handledare, om inte särskilda skäl finns. Ordföranden får inte ingå i betygsnämnden. Om ny ordförande av någon anledning behöver utses, kan ämnesansvarig för forskarutbildningen besluta om ny ordförande.

Opponent

Opponentens uppgift är att:

- granska det dokumenterade konstnärliga forskningsprojektet
- offentligt presentera sin granskning
- leda en diskussion med doktoranden utifrån frågor om doktorandprojektet.

Syftet med detta är att betygsnämnden ska kunna bedöma hur doktoranden besvarar kritiska frågor till projektet.

Opponentens namn och konstnärliga/akademiska tillhörighet ska framgå i registreringsbladet i samband med offentliggörandet, liksom i övrig information om disputationen.

Opponenten får inte komma från lärosätet, om inte särskilda skäl föreligger. Det får inte förekomma jäv i relationen mellan opponent och doktorand eller handledare.

Opponenten för slutseminariet bör inte ingå i betygsnämnden och kan inte vara opponent vid disputationen.

Betygsnämndens sammansättning

Betygsnämndens uppgift är att:

- examinera doktorandprojektet utifrån de bedömningskriterier som anges i den Allmänna studieplanen.

Samtliga ledamöter av betygsnämnden ska före disputationen ha granskat doktorandprojektet.

Betygsnämnden har möjlighet att ställa frågor, men har en observerande roll under disputationsakten, då denna akt ingår i det material som examineras (se ”Förberedelse och granskning inför disputationen”).

Betygsnämnden ska bestå av tre ledamöter med relevant ämneskompetens, varav minst en ska vara verksam utanför lärosätet. Den som har varit handledare för doktoranden får inte ingå i betygsnämnden.

Betygsnämnden ska ha en jämn könsfördelning, vilket innebär att av tre ledamöter ska minst en och maximalt två, vara kvinna respektive man. Det får inte föreligga jäv i relationen mellan ledamöterna i betygsnämnden och doktorand eller någon av doktorandens handledare.

En reserv för ledamöterna i betygsnämnden ska utses så att disputationen kan genomföras även i fall av sjukdom eller akut förhinder. Reserven ska finnas på plats vid

disputationen. Reserven kan vara från SKH, men inte från samma institution som doktoranden.

Förberedelse och granskning inför disputationen

Senast två månader innan offentliggörandet skickar ordföranden information till opponert och betygsnämnd, om när, var och i vilket format doktorandprojektet ska offentliggöras.

Betygsunderlaget är det offentliggjorda dokumenterade konstnärliga forskningsprojektet (doktorsavhandlingen). Om konstnärliga resultat ska offentliggöras vid en särskild händelse, måste ordförande, opponert och betygsnämnd närvara så att de kan ta del av de konstnärliga resultaten.

Om skriftlig dokumentation ingår erbjuds ämnesansvarig för forskarutbildningen, ordförande, opponert och betygsnämnden att få en utskriven/tryckt kopia.

Ordförande, betygsnämnd och opponert ska också motta Allmän studieplan för performativa och mediala praktiker där bedömningskriterier framgår, samt Riktlinjer för disputation.

Senast fyra veckor före disputation delger ordföranden all information om disputationen samt det material som ingår i doktorandprojektet till betygsnämnden och opponerten, så opponerten kan förbereda sig och betygsnämnden förhandsgranska projektet.

Ändringar som tillkommer efter offentliggörandet ska registreras i ett särskilt dokument, titulerat *Errata*, som läggs fram vid disputationen.

Doktoranden får inte vara i kontakt med betygsnämnden eller opponerten, all information till betygsnämnden och opponerten går via ordföranden för disputationen. Om betygsnämnden har frågor angående doktorandprojektet ska dessa ställas till ordföranden för disputationen som i sin tur kontaktar huvudhandledaren.

Om ledamot av betygsnämnden överväger att yrka på ett underkännande och inte anser att projektet är redo för disputation, ska denne omgående meddela ordföranden, dock senast en vecka före disputationen. Doktoranden ska tillsammans med ämnesansvarig för forskarutbildningen och huvudhandledaren då diskutera om arbetet ska dras tillbaka eller inte.

Disputationen ingår också i det material som examineras, och betygsnämndens beslut fattas först på det efterföljande sammanträdet.

Disputationsakten

Disputationsakten ingår i examinationen av det dokumenterade konstnärliga forskningsprojektet (doktorsavhandlingen) och är offentlig. Alla intresserade har möjlighet att närvara, så länge lärosätets/platsens säkerhetsföreskrifter följs.

Registreringsbladet samt information som presenterar betygsnämnd och opponert med kort biografi, och program för disputationen ska finnas på plats.

Disputationen följer en fastställd ordning. Dock kan den del som omfattar doktorandens eventuella presentation av arbetet (se punkt 3 nedan) variera beroende på vilka expositionsformer som används.

Konst eller konstnärliga gestaltningar får visas i samband med själva disputationen, som ett exempel på den konstnärliga praktiken eller de konstnärliga resultaten, men är inte formellt en del av betygsunderlaget.

Ordningen för disputationen ser ut som följer:

1. Prefekt hälsar välkommen och presenterar SKH och institutionen.
2. Ordförande öppnar disputationen, och presenterar doktoranden, opponenter, ledamöterna i betygsnämnden inklusive reservledamot och sig själv med titel, namn och akademisk/konstnärlig hemvist.
3. Doktoranden har möjlighet att framföra en presentation/sammanfattning av projektet, till exempel med fokus på projektets konstnärliga resultat. Detta är dock inte obligatoriskt. I så fall ska detta planeras före disputationen, så att tidsplanen kan läggas i relation till det. Doktoranden har också möjlighet att framföra en kort kommentar till fel, oklarheter och liknande som har framkommit sedan offentliggörande av det dokumenterade konstnärliga forskningsprojektet, samt eventuellt lägga fram ett *Errata* dokument.
4. Opponenten ger en kort sammanfattning om maximalt 20 minuter av doktorandprojektet utan värderande omdömen. Doktoranden ges möjlighet att kommentera sammanfattningen.
5. Opponenten leder en diskussion med doktoranden (respondenten) utifrån kritiska frågor till projektet. Frågorna bör vara såväl generella som specifika, och kretsas kring projektets frågor, metod, redovisningsformer, relation till och möjliga bidrag till fältet. Diskussionen bör ta form av en kritisk dialog mellan opponent och respondent. Det är opponenterens uppgift att också ställa följdfrågor och på så sätt bejaka de frågor opponenter anser viktiga att diskutera. Opponenten avslutar med att sammanfatta projektets förtjänster och brister.
6. Ordföranden lämnar ordet till betygsnämnden vars ledamöter kan ställa frågor till respondenten. Om det är viktiga frågor som betygsnämnden anser inte har besvarats tillräckligt under diskussionen med opponenter, är det av vikt att de ställa dem igen här.
7. Ordförande bereder möjlighet för publiken att ställa frågor till respondenten. Detta är en viktig del av offentlighetsprincipen. När inte fler frågor finns, eller diskussionen börjar ta slut, avslutar ordförande disputationen. Därefter sammanträder betygsnämnden för beslut om doktorandens betyg, och delger sedan offentligt sitt beslut.

Betygsnämndens sammanträde och betygssättning

Betygsnämndens sammanträde hålls i två delar. Under den första delen inhämtas information från opponenter och handledare, i de fall betygsnämnden har frågor eller

önskar mer information. Under den andra delen träffar betygsnämnden beslut om betyget genom omröstning. Som en del av diskussionen bör betygsnämnden gå igenom om doktorandprojektet uppfyller bedömningskriterierna.

Opponent och handledare ska vara närvarande och har yttranderätt under den första delen av mötet, men inte under andra delen, som rör beslutet. Reserv för ledamöter i betygsnämnden har inte rätt att delta i betygsnämndens sammanträde.

Betygsnämnden är beslutsmässig när alla ledamöter är närvarande.

Mötet öppnas genom att ordförande för disputationen går igenom dessa riktlinjer och bedömningskriterierna samt tillhandahåller blankett för protokoll för betygsnämndens beslut.

Därefter fortsätter betygsnämndens sammanträde med att nämnden utser en ordförande inom betygsnämnden. Betygsnämndens ordförande håller i mötet enligt riktlinjerna, ansvarar för att protokollet färdigställs och lämnas till ordföranden för disputationen, samt kungör betygsnämndens beslut efter mötet.

Det dokumenterade konstnärliga forskningsprojektet (doktorsavhandlingen) ska bedömas med något av betygen Godkänt eller Underkänt. Vid betygssättning ska hänsyn tas både till innehållet och till försvaret av arbetet under disputationen. Vid disputationsakten bedöms doktorandens förmåga att försvara projektet, i relation till bedömningskriterierna.

Samtliga ledamöter ska bedöma alla delar av arbetet, och inte endast de delar som berör den enskilda ledamotens specifika kompetensområde.

Som nämndens beslut ska gälla det betyg majoriteten enas om. Om beslutet inte är enstämmigt, eller om betyget är underkänt ska en skriftlig motivering formuleras och sammanställas under mötet och bifogas protokollet. I annat fall dokumenteras inte diskussionen.

I fall av förhinder

Om en utsedd opponent eller ledamot i betygsnämnden får förhinder ska en ny person utses.

Om detta sker i förväg, ska en ny opponent/ledamot i betygsnämnden utses och godkännas av NUF, förutsatt att det sker i så god tid att beslutet kan tas på ett av nämndens sammanträden. Om ett akut hinder uppstår för opponenten precis innan disputationen, kan en extern ledamot i betygsnämnden utses till opponent. I så fall har ordförande för disputationen mandat att besluta detta. Då träder också betygsnämndens reserv in som ordinarie ledamot.

Om en ledamot i betygsnämnden får akut förhinder träder reserven in som ordinarie ledamot.

Övrig information

Det finns ingen specifik klädkod vid disputationen.